

Polska

Historyczne perły

2015-03-26 11:36:42

Małopolskie to region o wyjątkowej roli w polskiej historii i kulturze, a jego znaczenie wykracza poza granice regionu, a nawet Polski. Na małopolskiej liście UNESCO znalazły się obiekty o wybitnym znaczeniu dla dziedzictwa ludzkości. Perłą turystyki jest m.in. historyczne centrum Krakowa z licznymi zabytkami.

Małopolska Trasa UNESCO

Na tej liście znalazły się obiekty o wybitnym znaczeniu dla dziedzictwa ludzkości. Perłą turystyki jest historyczne centrum Krakowa z licznymi zabytkami. 700-letnie średniowieczne założenie urbanistyczne zachowało się w stanie nienaruszonym, wraz z dawnymi miastami (obecnie dzielnicami Krakowa) Stradomiem i Kazimierzem. Do dzisiaj przetrwał m.in. fragment obwarowań miejskich z Barbakanem, Arsenalem i Bramą Floriańską oraz zamek królewski na Wawelu, ulica Grodzka (gdzie sąsiadują ze sobą romański kościół św. Andrzeja, gotyckie i renesansowe kamienice Collegium Iuridicum oraz barokowy kościół św. Piotra i Pawła) i Kanonicza – uważana za najpiękniejszą na Starym Mieście. Lista UNESCO obejmuje Oświęcim z hitlerowskim obozem zagłady Auschwitz-Birkenau, utworzonym w 1940 r. Do 1945 r. nazistowscy Niemcy wymordowali tu prawie półtora miliona osób z 28 krajów, w tym niemal 1 mln Żydów.

Zabytkiem kultury sakralnej o unikalnym znaczeniu jest Kalwaria Zebrzydowska - obok Częstochowy najważniejsze w Polsce sanktuarium. Powstało ok. 1600 r. na wzór Drogi Krzyżowej w Jerozolimie. Sanktuarium w Kalwarii tworzą Bazylika Matki Bożej Anielskiej z cudownym obrazem Matki Bożej Kalwaryjskiej, klasztor oo. Bernardynów i niepowtarzalny pod względem architektonicznym zespół kościołków, kaplic, kapliczek, figur i mostów nazwanych Drózkami Kalwaryjskimi. W czasie Wielkiego Tygodnia odgrywane jest tu Misterium Męki Pańskiej.

Trasa UNESCO obejmuje również kopalnię soli w Wieliczce, jedną z najstarszych na świecie, gdzie sól wydobywano już w XIII w. W pokładach soli powstało ponad 2 tys. komór i setki kilometrów sztolni oraz szybów. W kopalni wyjątkowym zabytkiem jest kaplica świętej Kingi.

Unikatem na skalę światową są małopolskie zabytki architektury drewnianej. Cztery z nich wpisano na Listę UNESCO: kościół św. Michała Archanioła w Dębnie Podhalańskim (powstał w 1335 r., obecny jego kształt pochodzi z XV w.; wykonany został bez użycia gwoździ, arcydzieło ludowej sztuki zdobniczej), kościół świętych Filipa i Jakuba Apostołów w Sękowej (wzniesiony ok. 1520 r., wykonany z drewna modrzewiowego), kościół św. Michała Archanioła w Binarowej (wybudowany ok. 1500 r., słynie z pięknych polichromii z XVI i XVII w.), kościół św. Leonarda w Lipnicy Murowanej (koniec XV w.).

Szlak Architektury Drewnianej

Składają się na niego kościółki, łemkowskie cerkwie, wiejskie dwory i domy szlacheckie budowane z potężnych bali. Architektura drewniana Małopolski jest unikatem na skalę światową. Szlak ten jest jedną z największych atrakcji turystycznych regionu, zwłaszcza, że większość zabytków położonych jest w pięknych górskich zakątkach. Cały Szlak Architektury Drewnianej liczy w województwie małopolskim przeszło 1500 km i obejmuje 237 różnorodnych obiektów.

Śladami Jana Pawła II

Kraków i Małopolska to rodzinne strony Karola Wojtyły – papieża Jana Pawła II. W Krakowie jest wiele miejsc związanych z papieżem – najważniejsze to pałac arcybiskupi, w którym mieszkał i widywał się z wiernymi podczas pielgrzymek do Krakowa (ul. Franciszkańska 3), oraz Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach. Wadowice to rodzinne miasto Karola Wojtyły. W domu, gdzie mieszkał, jest dziś niewielkie muzeum, a przy rynku stoi Bazylika Ofiarowania NMP, gdzie został ochrzczony.

Do szlaku Jana Pawła II należy też wczesnobarokowe sanktuarium w Kalwarii Zebrzydowskiej (13 km od Wadowic), a także podkrakowskie Raciborowice, gdzie spędzał wolne chwile studiując dzieła św. Tomasza, oraz Niegowić –miejsce pierwszej pracy duszpasterskiej ks. Karola Wojtyły. Na liście trasy znajduje się wiele miejsc w Tatrach, Sanktuarium Matki Boskiej Królowej Podhala w Ludźmierzu, Zakopane (m.in. Sanktuarium Matki Boskiej Fatimskiej na Krzeptówkach), Dolina Chochołowska ze szlakiem papieskiej wędrówki tatrzańskiej, czy kaplica Matki Boskiej Śnieżnej na Wiktorówkach. Inny zakątek Małopolski wiążący się z Janem Pawłem II to Sądecczyzna, wraz z klasztorem Klarysek w Starym Sączu.

Solny Szlak

Jego centrum są kopalnie soli w Wieliczce i Bochni. Poza walorami historycznymi i kulturalnymi, obie posiadają również atuty lecznicze. W kopalni w Wieliczce, na głębokości 200 m, gdzie temperatura wynosi 13,6-15 C utworzono sanatorium. Leczy się tam alergię, astmę oskrzelową, choroby reumatyczne i narządów ruchu.

W Bochni największa zachowana komora o nazwie Ważyn (o powierzchni 255 mx 14,4 m) służy do celów rekreacyjno-sanatoryjnych i jako boisko sportowe. W Bochni warto obejrzeć późnogotycką farę i muzeum z kolekcją malarstwa polskiego. Niedaleko od Bochni leżą Niepołomice – z zamkiem wzniesionym w XIV w. i przebudowanym na renesansową rezydencję z dziedzińcem arkadowym w XVI w.

Śladami małopolskich Żydów

Na krakowskim Kazimierzu zachowały się synagogi, z najciekawszą i największą synagogą Starą – dziś muzeum (inne to: Izaaka, Kupa, Poppera, Remuh, Tempel, Wysoka), cmentarze: Remuh i Nowy, pamiątki związane z zagładą i martyrologią Żydów (Muzeum Galicja, Muzeum Pamięci Apteka pod Orłem, Trasa Zabytków Żydowskich).

Co roku, na przełomie czerwca i lipca, odbywa się w Krakowie Festiwal Kultury Żydowskiej. W Dąbrowie Tarnowskiej położonej 22 km od Tarnowa powstało Muzeum Judaistyczne. W mieście są też ruiny XIX-wiecznej

synagogi oraz cmentarz z XVIII w. z grobem miejscowych cadyków chasydzkich (tzw. ohel). W Tarnowie znajdują się pozostałości synagogi z bimą, łaźnię (mykwa), cmentarz, a ponadto pomnik I Transportu Więźniów do Oświęcimia, budynki Żydowskiego Towarzystwa Kredytowego, Szkoły Talmud Tora, Szkoły Jawne, Szkoły Stowarzyszenia Safa Berura.

Wytyczono też trasę tematyczną Żydowskim Szlakiem po Tarnowie. W położonej 45 km na południe od Tarnowa Bobowej zachowała się synagoga i cmentarz z ohelem miejscowych cadyków (Bobowa była siedzibą jednej z najważniejszych chasydzkich dynastii). W dawnej synagodze w Nowym Sączu urządzono muzeum z kolekcją judaików i ekspozycję poświęconą dziejom Żydów sądeckich. W mieście jest jedna czynna synagoga - w podwórzu domu przy ul. Jagiellońskiej 12. Także na tutejszym kirkucie jest ohel cadyków.

INNOWACYJNA GOSPODARKA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**MINISTERSTWO
ROZWOJU**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego